

Władysław Łosiński, Anna Kowalska, Marek Dworaczyk, Lech Leciejewicz

Szczecin - Stare Miasto, Podzamcze,
st. 20, AZP 30-05/77

Informator Archeologiczny : badania 27, 83-84

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

istnienia jakichkolwiek konstrukcji naziemnych związanych z formą pochówków. Wynika to z dużego stopnia zniszczenia stanowiska.

Materiały archeologiczne zebrane podczas badań nie dostarczyły podstaw do ustalenia ścisłej chronologii stanowiska. Fragmenty glinianych naczyń należy datować na szeroko pojęty okres wczesnego średniowiecza.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Badania nie będą kontynuowane.

Szczecin–Stare Miasto, Podzamecze, st. 20
AZP 30–05/77

Polska Akademia Nauk Instytut Archeologii i Etnologii Pracownia Archeologiczna w Szczecinie

Badaniami kierował doc. dr hab. Władysław Łosiński. Prace terenowe prowadzili mgr Anna Kowalska i Marek Dworaczyk (autorzy sprawozdania). Konsultant naukowy prof. dr hab. Lech Leciejewicz. Finansowane przez Urząd Miejski w Szczecinie. Siódmy sezon wykopaliskowy. Wczesnośredniowieczne podgrodzie w rejonie portu.

Prace wykopaliskowe w 1993 r. prowadzono w kwartale 6 Podzamecza, w wykopie o powierzchni 112,5 m², w działkach A, B, C, D, E. Odsłonięto 10 poziomów konstrukcji drewnianych (łącznie z poziomem XVIII, którego eksplorację rozpoczęto w sezonie 1992). W ramach XVIII poziomu konstrukcji drewnianych wyróżniono poziomy A, B, C, odpowiadające trzem zachowanym poziomom użytkowania zrębowego budynku 2. Chata 2 zajmuje centralną część wykopu. Zachowały się 3 wieńce belek w ścianach zachodniej, północnej i wschodniej. W połowie długości ściany wschodniej znajdowało się wejście z dobrze zachowaną konstrukcją progową. Na północ od chaty 2 odkryto budynek o konstrukcji plecionkowej, oznaczony numerem 4, na południe natomiast pozostałość zrębowej chaty 3. W najstarszym poziomie użytkowania chaty 2 odkryto pozostałość drewnianej podłogi. Z poziomem tym koresponduje budynek 7 o konstrukcji plecionkowej. Z budynkiem 7 związane są dwie przewrócone ściany plecionkowe. Tuż przy profilu północnym, w ścianie wschodniej budynku znajdowało się wejście, na które składa się konstrukcja progowa oraz belka przyprogowa. Chata nr 7 miała wewnętrzny podział na izby wyróżniające się odmiennymi w treści wypełniskami. Z chaty 7 pozyskano kilka interesujących zabytków, które pozwalają datować poziom XVIII na 1. poł. XIII w.: dwustronny grzebień rogowy i zgrzebło. XVIII poziom konstrukcji drewnianych charakteryzuje zwarta zabudowa zrębowo-plecionkowa oraz jednakowy układ przestrzenny budynków, których ściany wschodnie znajdują się w jednej linii, a wejścia do budynków usytuowane są mniej więcej w połowie ich długości.

Następny poziom konstrukcji drewnianych reprezentuje budynek 5 o konstrukcji zrębowej, w którym znaleziono najciekawszy tegoroczny zabytek — brązową wagę składaną, z zachowanymi dwiema szalkami. Waga datuje poziom XIX na schyłek XII, pocz. XIII w. Poniżej chaty 5 odkryto kompleks mieszkalno-gospodarczy złożony z budynków zrębowych 6 i 9. Jest to XX poziom konstrukcji drewnianych. W chacie 6 wystąpiły bardzo duże ilości włosów i sierści zwierzęcej, co w połączeniu z występowaniem tutaj sproszkowanej kory może świadczyć o istnieniu warsztatu garbarskiego. Do ciekawszych zabytków znalezionych w chacie 6 należy nóż z zachowaną na ostrzu sierścią. Poziom XX wyznacza spąg X warstwy osadniczej. W warstwie XI wyróżniono poziomy konstrukcyjne XXI–XXVII.

Na poziom XXI składają się 2 elementy: pozostałość chaty zrębowej numer 8 oraz zwalisko w działkach A, F. Chata 8 uległa zniszczeniu podczas budowy chaty 2. Poziom XXI wyznacza cezurę w rozplanowaniu przestrzennym zabudowy tego rejonu podgrodzia. Linia zabudowy przesuwają się w kierunku zachodnim o ok. 1 m w stosunku do poprzednich poziomów. Poziom XXII charakteryzuje zabudowa plecionkowa, która ponownie odchyła się w kierunku wschodnim o ok. 0,5 m w stosunku do poziomu XXI. Wyróżniono tutaj dwie

chaty plecionkowe (10 i 13) oraz ulicę biegnącą na osi wschód–zachód. Wzdłuż ściany zachodniej chaty 10 znajdowało się wymoszczenie (utwardzające grząski grunt) złożone z gałęzi i patyków. W skład XXIII poziomu konstrukcji drewnianych wchodzi 2 budynki plecionkowe (11 i 12) oraz ulica przy profilu wschodnim. Mamy tu do czynienia z kolejnym kompleksem mieszkalno–gospodarczym. Budynkiem o przeznaczeniu mieszkalnym była chata 11, w której znajdowało się palenisko, natomiast o gospodarczym charakterze chaty 12 świadczy kilkucentymetrowa warstwa mierzwy ze słomą, która stanowiła wypełnisko chaty. Zaznacza się coraz wyraźniej spadek terenu w kierunku Odry. Znow nastąpiło cofnięcie linii zabudowy w kierunku wschodnim. W chatach 11 i 12 nie znaleziono elementów progowych. Wraz z reorganizacją układu przestrzennego być może zmieniła się również lokalizacja tego elementu konstrukcyjnego.

XXIV poziom konstrukcji drewnianych składa się z budynku zrębowego 14, ulicy na działkach A, F, kojca plecionkowego na działce D–8 i części pomieszczenia gospodarczego na działce C. W chacie 14 wystąpiły 2 paleniska o czworobocznych obramowaniach drewnianych. Chata uległa zniszczeniu w wyniku pożaru. W stosunku do poziomu poprzedniego linia zabudowy generalnie przesuwają się ponownie w kierunku wschodnim.

XXV poziom konstrukcji drewnianych reprezentuje budynek zrębowy 15, zwaliska na działkach A, F oraz fragm. konstrukcji plecionkowej na działce F–17, 18. Chata 15, podobnie jak chata 14, uległa zniszczeniu w wyniku pożaru. Wewnątrz budynku znajdowały się pozostałości drewnianej podłogi. Narożniki północno–wschodni i południowo–wschodni podparte były od zewnątrz palami, co związane było niewątpliwie z opadaniem gruntu ku Odrze. Poziom XXIV ma charakter wyraźnie przejściowy, składa się ze zwalisk na działkach A, B, E. Eksplorację zakończono na poziomie budynku plecionkowego 16 oraz ulicy biegnącej wzdłuż profilu wschodniego, które tworzą XXVII poziom konstrukcji drewnianych.

Częstym elementem charakteryzującym podwaliny pod budynki oraz zwaliska jest wtórne wykorzystywanie desek łodzi z drewnianymi dyblami. Generalnie X warstwa osadnicza była uboga w materiał ceramiczny, reprezentowany przez niewielkie fragmenty. Masowe występowanie dużych naczyń charakterystyczne jest dla XI warstwy osadniczej począwszy od XXIV poziomu konstrukcyjnego. W XXIII poziomie konstrukcji drewnianych zaczęły ukazywać się elementy ulicy biegnącej wzdłuż profilu wschodniego na całej długości wykopu. Ten układ powtarza się konsekwentnie we wszystkich kolejno odsłanianych poziomach.

Materiał ceramiczny, jak również niektóre zabytki (waga, zgrzebło, kabłączki skroniowe) pozwalają na określenie ram chronologicznych omawianych poziomów konstrukcyjnych: najmłodsze poziomy datować można na 1. poł. XIII w., najstarsze zaś na pocz. XII w.

Szczuczyn, st. 5, gm. Szamotuły, woj. poznańskie — patrz: neolit

Wolbórz–Gatki, st. 6, gm. loco, woj. piotrkowskie — patrz: wczesna epoka brązu

Wrocław–Stare Miasto, plac Dominikański — patrz: późne średniowiecze

Wrześnica, st. 7
gm. Sławno, woj. śląskie
AZP 10-26/2

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii w Poznaniu

Badania prowadzili dr Włodzimierz Rączkowski (autor sprawozdania) i mgr Arkadiusz Marciniak. Finansowane przez Fundację „Dziełnictwo”. Cztery sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne (VIII–IX w.).

Badaniami objęto obszar 87,5 m² w wykopach na wale, przekopie między wałem i wcześniejszym wykopem ma majdanie oraz poza grodziskiem nad Wieprzą. W żadnym wykopie prac nie zakończono.